

Aalto-yliopisto
Insinööritieteiden
korkeakoulu

Maastotietojen vaikuttavuusmallin rakentaminen

- MML:n avoimen maastotiedon vaikuttavuus
suomalaisessa yhteiskunnassa

Paula Ahonen-Rainio
Geoinformatiikan tutkimuspäivät 20.5.2015

Agenda

Tutkimuksen tavoite

- *Tutkimuskysymykset*

Vaikuttavuusmallin rakenne

- *Maastotietojen vaikuttavuuden kokonaissysteemi*
- *Tutkimustiedon keruu: haastattelut, kyselyt, asiantuntijapaneeli*
- *Vaikutusmallin parametrien määrittely*

Tutkimuksen muita tuloksia

- *Maastotietojen käytöstä ja käytön hyödyistä*
- *Maastotietojen avaamisen vaikutuksista*
- *Kehittämistarpeista*

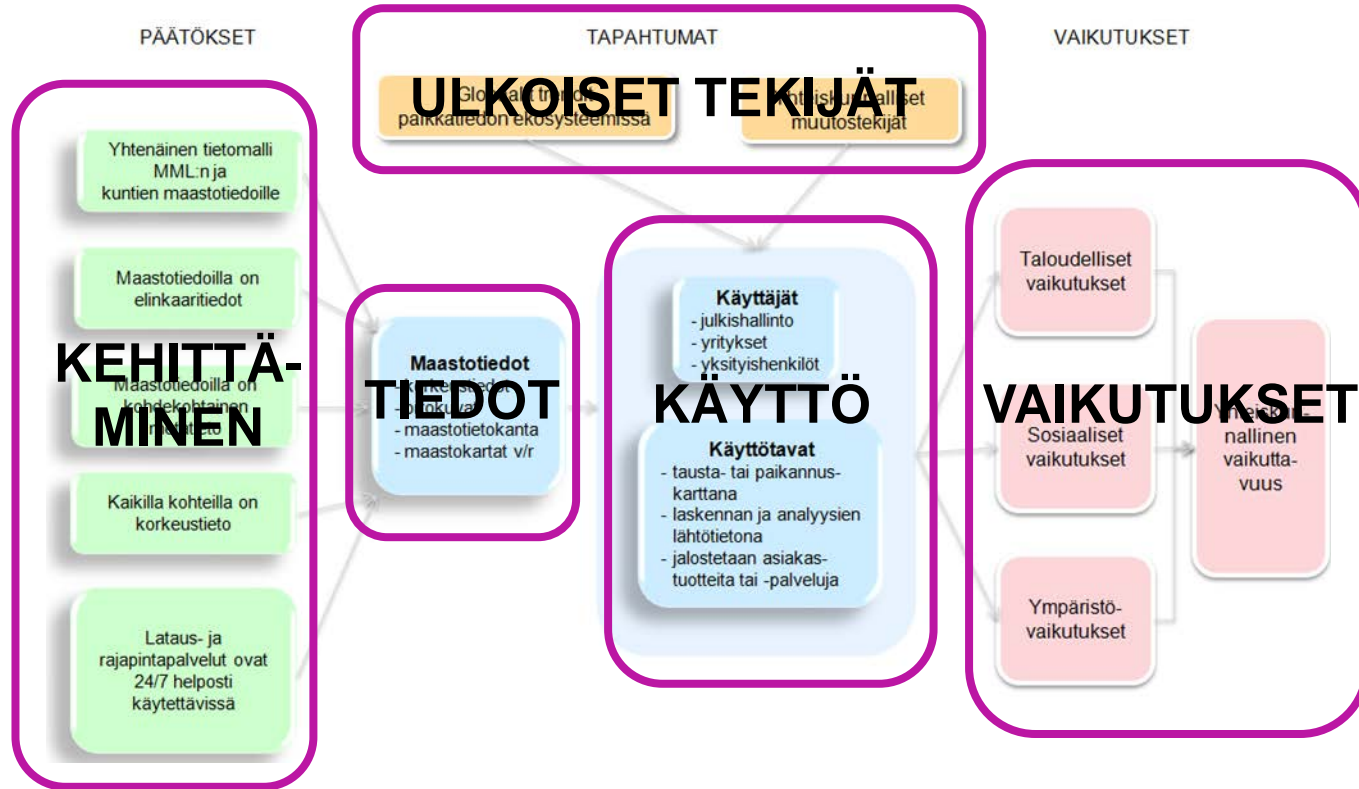
Tutkimusryhmä: Kirsi Virrantaus, Jaana Mäkelä, Paula Ahonen

MaVa-tutkimuksen tavoite

- Minkälaista vaikuttavuutta maastotietojen käytöllä voi olla?
- Millä tavoin eri maastotiedot, maastotietojen eri käyttäjäryhmät ja erilaiset käyttötavat kytkeytyvät toisiinsa, ja minkälaisia vaikutuksia näillä on yhteiskunnassa?
- Miten maastotietojen avaaminen on ensimmäisen runsaan vuoden aikana avaamisesta vaikuttanut maastotietojen hyödyntämiseen?
- Miten maastotietojen vaikuttavuutta voidaan lisätä?
- Miten maastotietojen vaikuttavuutta voidaan seurata käytännössä?

Maastotiedon vaikuttavuussysteemi

Tutkimustiedon keruu

Haastattelut

- 20 käyttäjäorganisaatiota: julkishallinto [12], isot yritykset [8]
- 3 kansalaisryhmien edustajaa
  - *Teemahaastattelu ja kysely maastotietojen käytöstä teemoittain*

Kyselyt

- 3711 avoimen maastotiedon lataajaa vastasi verkkokyselyyn
  - *Julkishallinnon, Pk-yritysten, suurten yritysten edustajat, yksityishenkilöt*
- 9 maanmittaustoimistoa vastasi jakelukyselyyn
  - *maastotiedon jakelu kunnille ja paikallisille yrityksille*

Haastatellut maastotietojen käyttäjät keväällä 2013

Julkishallinnon organisaatiot:

Geologian tutkimuskeskus
Helsingin yliopisto
Liikennevirasto / Merikartoitus
Liikennevirasto / Tieto-osasto
Maaseutuvirasto
Metsähallitus / Luontopalvelut
Metsäkeskus / Julkiset palvelut
Puolustusvoimat
Suomen ympäristökeskus
Turun kaupunki
Uudenmaan ELY-keskus / Ympäristö- ja
luonnonvarat
Uudenmaan liitto

Yritykset:

Finavia / Lennonvarmistusliiketoiminta
Fonecta
Fortum
Johtotieto
Karttakeskus
Pöyry Finland
TeliaSonera Finland
Tornator

Yksityishenkilöt edustivat seuraavia kansalaisryhmiä:

Partio
Retkeily
Suunnistus

...tutkimustiedon keruu

Asiantuntijapaneeli

- 18 kutsuttua asiantuntijaa, kolmivaiheinen prosessi:
  - *Muutostekijöitä, trendejä, indikaattoreita, väittämiä maastotietoihin liittyen (eDelfi-ohjelma)*
  - *Työpaja “Mihin Maanmittauslaitoksen pitää panostaa, jotta maastotietojen tuottama hyöty suomalaisessa yhteiskunnassa kasvaa”*
  - *Kommentit tarkennetuista väittämistä ja hyötyjen erittely (kysely)*

Ohjausryhmä

- *Arviointi- ja ohjauskeskusteluja työn eri vaiheissa: 6 kokousta ja 2 työpajaa tutkijoiden kanssa*
- *Viisi jäsentä MML:sta ja MMM:sta*

... tutkimuksen toteutus

Vaikutusmallin työstäminen

- Vaikuttavuussysteemin kokonaisuus
- Tutkimustiedon rakenteellinen analyysi
  - *Muuttujat sekä suorat ja välilliset riippuvuussuhteet niiden välillä*
cf. kausaalimalli
  - *Parametrien arvojen määrittäminen*
- Toteutus
  - *GeNIe-ohjelmisto*
  - *Koulutus MML:n asiantuntijoille*

Tuloksia: Maastotietojen käyttö

Mitkä maastotiedot ovat haastatellun organisaation toiminnalle

- välttämättömiä
- hyödyllisiä
- jonkin verran hyödyllisiä
- Tietoa ei käytetä

Tuloksia: Maastotietojen käytön hyödyt

Haastatteluissa tunnistettuja hyötyjä

Taloudelliset vaikutukset:

- kustannussäästö aineistojen hankinnassa
- työajan säästö, erityisesti maastotyön väheneminen
- toiminnan tehostuminen
- uudet tuotteet ja palvelut asiakkaille
- liikevaihdon kasvu
- kilpailuetu kansainvälisessä kilpailussa
- työn laadun paraneminen
- kilpailuetu kotimaassa
- toiminnasta aiheutuvien vahinkojen minimointi
- parempi asiakastyytyväisyys

Sosiaaliset vaikutukset:

- rohkaisee liikkumaan luonnossa ja uusilla alueilla
- jokamiehen oikeuksien "turvaaminen"
- turvallisuuden paraneminen
- henkinen ja fyysinen hyvinvointi, kansanterveys
- oikeilla tiedoilla yleinen hyväksyntä
- ympäristöpolitiikka perustuu parempaan rakennetun ympäristön tutkimukseen
- hyvän elinympäristön suunnittelu
- sosiaalinen kanssakäyminen
- demokratian toteutuminen

Ympäristövaikutukset:

- luonnonsuojelu ja ympäristötietoisuuden lisääntyminen
- metsän monimuotoisuuden huomioiminen
- kulttuuriperinnön säilyminen
- mahdollistaa tutkimuksen ja parantaa sen luotettavuutta
- ympäristövaikutusten arviointi (melu, vaikutukset vesistöön)
- luonnonvarojen hyödyntäminen ja sen arviointi
- minimoi ympäristövahingot ja poikkeustilanteet
- rakenteiden ja toiminnan ympäristöystävällinen sijoittelu
- tehokas logistiikka, joka minimoi ympäristökuormitusta
- välillisiä vaikutuksia strategisen kaavoituksen laadun kautta

Tuloksia: Maastotietojen käytön hyödyt

Kyselyssä lataajien kirjaamia hyötyjä, mm.

Pk-yritykset:

- Suunnitelmien paraneminen
- Ajan ja kustannusten säästö
- Uusia tuotteita, lisää työntekijöitä

Suuret yritykset:

- Suunnittelutyön helpottuminen
- Työajan säästö, työn nopeutuminen
- Maastotyön väheneminen
- Yleisesti työn laadun paraneminen

Julkishallinto:

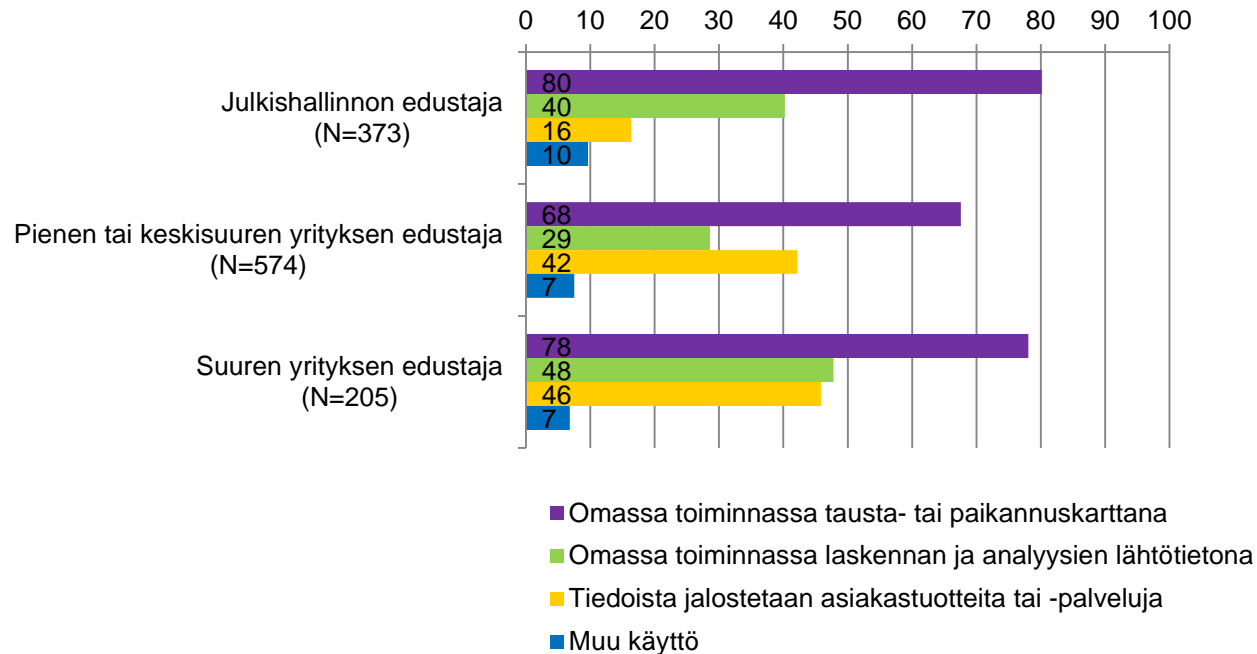
- Tutkimuksen mahdollistuminen
- Tiedot käytettävissä opetuksessa
- Työn tehostuminen
- Maastotyön väheneminen
- Suunnitelmien paraneminen
- Maastomallien paraneminen

Yksityishenkilöt:

- Suunnistuskartan laatimisen helpous
- Reittisuunnittelu, paikannus
- Turvallisuuden paraneminen
- Tiedot käytettävissä vapaa-ajanharrastuksissa

Tuloksia: Avaamisen vaikutukset

Maastotietojen käyttötapa - % kyselyyn vastaajista

Tuloksia: Kehittämistarpeet

TUNNISTETTUJA ONGELMIA

- *Tietoaineistojen yhdisteleminen (MML & muut) on työlästä; tingitään sisällöstä, jos koosteen saa helposti*
- *Ristiriitoja eri lähteistä tulevien tietojen välillä; arvailtaan, mikä on oikein, kun ei ole kohdekohtaista metatietoa*
- *Päivitetyn aineiston käyttöönotto käyttäjän tietojärjestelmään vaatii jopa 1 htkk työpanoksen, kun ei pysty erottelemaan vain muutoskohtia*
- *Tietotuotteiden nimeäminen*
- *Latauspalvelun kehittäminen: esikatselu, alueen vapaa rajausta, useiden tiedostojen lataus kerralla, eri tiedostoformaatteja*

Tuloksia: Kehittämistarpeet

ASiantuntijapaneelin viisi kehittämiskohdetta:

1. Tarvitaan yhtenäinen tietomalli Maanmittauslaitoksen ja kuntien maastotiedoille.
  - *HYÖTY: Käyttö lisääntyisi ja monipuolistuisi. Uusia mahdollisuuksia tietopalvelujen tuottamiseen. Työaikaa säästyisi datojen käsittelyssä, ja vältettäisiin virheitä tietojen yhdistelyssä. Hyödyt eivät rajoittuisi Maanmittauslaitoksen maastotietojen vaikuttavuuden lisääntymiseen, vaan suuri osa hyödyistä liittyisi kuntien tuottamaan maastotietoon.*
2. Tarvitaan maastotiedot elinkaaritietona
  - *HYÖTY: Analyysimahdollisuudet kasvaisivat. Syntyisi uusia tuotteita ja palveluja, jotka puolestaan mahdollistaisivat paremman päätöksenteon.*

Tuloksia: Kehittämistarpeet

3. Tarvitaan kohdekohtainen metatieto muutosajankohdista
  - *HYÖTY: Työaika säästyisi, kun tuotteiden ja palvelujen ylläpito helpottuisi ja päivitykset tietojärjestelmiin kevenisivät. Maastotietoa hyödyntävien suunnitelmien ja toimenpiteiden kohdentaminen paranisi.*
4. Tarvitaan tarkempaa/täydellisempää korkeustietoa
  - *HYÖTY: Uusia tuotteita ja palveluja, maastotöiden määrä vähenisi, hyötyjä ilmailussa ja suunnittelussa.*
5. Lataus- ja rajapintapalveluiden nykyinen taso on säilytettävä & järjestettävä luotettava 24/7-palvelu
  - *HYÖTY: Ei olisi enää tarvetta kopioida isoja tietomääriä käyttäjien tietojärjestelmiin.*

Tuloksia: Vaikutusmalli

Analysoitiin mihin maastotietoihin kukin päätös kohdistuu

**Analysoitiin kombinaatioiden
käyttäjärhmä – käyttötapa – maastotieto
merkityksellisyyttä suhteessa toisiinsa**

Tuloksia: Vaikutusmalli

Käytön vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

- *Toiminnan tehostuminen*
- *Uudet tuotteet ja palvelut*
- *Maastotyön määrän väheneminen*
- *Kilpailuetu kotimaassa*
- *Kilpailuetu kansainvälisillä markkinoilla*

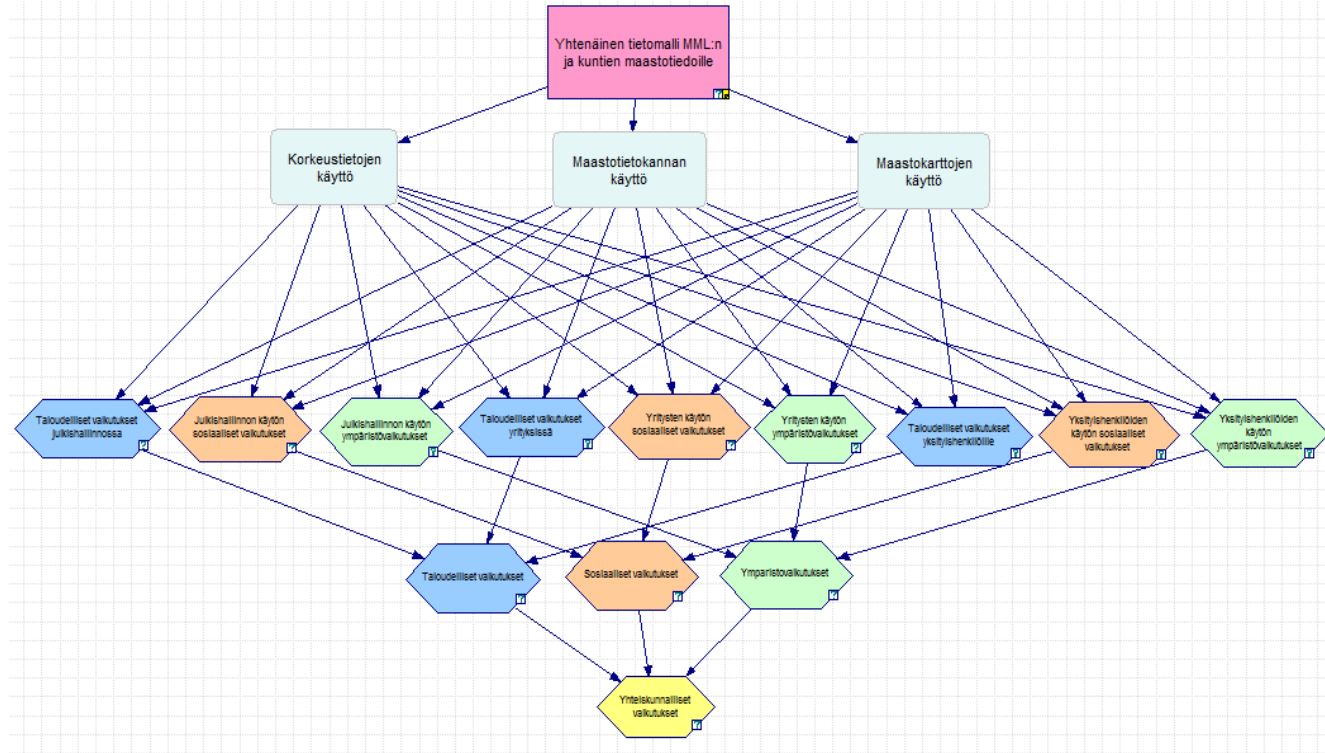
Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset

- *Ympäristömuutosten esittäminen*
- *Ympäristön inventoinnin paraneminen*
- *Ympäristön suojele*

Sosiaaliset vaikutukset

- *Hyvän elinympäristön suunnittelun mahdollistuminen*
- *Ympäristöpolitiikan perustana parempi rakennetun ympäristön tutkimus*
- *Päätösten uskottavuuden paraneminen*
- *Luonnossa liikkumisen lisääntyminen*
- *Turvallisuuden paraneminen*

Vaikutusmalli Genie-ohjelmistolla

Vaikutusmallin käyttö ja suositukset

Tavoiteindikaattorit

- *Maastotiedoille asetettujen tavoitteiden perusteella*

Seurantaindikaattorit

- *Vaikutusten pitkäaikainen seuranta*

Mallin yksinkertaistaminen

- *Keskittyminen osa-alueelle: käyttäjäryhmä&käyttötapa, vaikutus*

Kvantitatiivinen seuranta

- *Rajattuna pieneen käyttäjäjoukkoon ja/tai liiketoiminta-alueelle*

Tulevat kyselyt vaikutusmallin pohjalta